

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

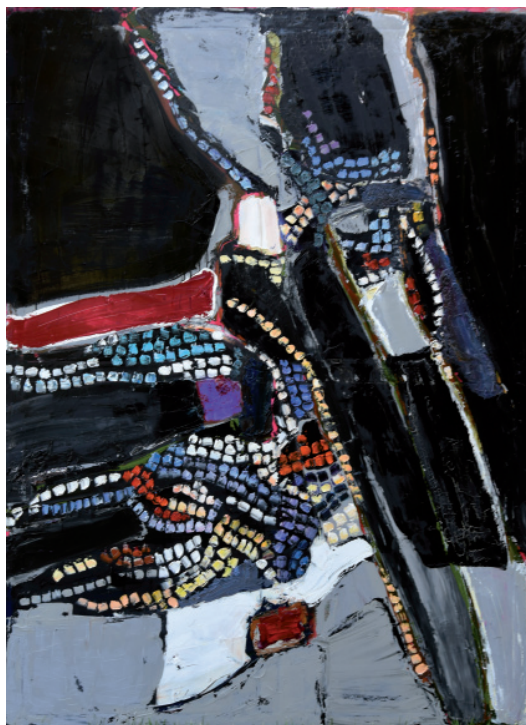
Роксана Рублевська, арт-журналістка,
головний редактор видання ІПСМ «Арт-курсив»

ФЕНОМЕН «ПРИЧЕТНОСТІ» ГАННИ КРИВОЛАП

ХУДОЖНИЦЯ ГАННА КРИВОЛАП УВІЙШЛА В ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОГО НОВІТНЬОГО МИСТЕЦТВА ЯК МАЙСТРИНЯ ФІГУРАТИВНОЇ АБСТРАКЦІЇ, ЩО АКТИВНО ФОРМУЄ ОБЛИЧЧЯ ВІТЧИЗНЯНОГО БЕЗПРЕДМЕТНОГО МИСТЕЦТВА ЗА КОРДОНОМ. ШИРОКУ ПОПУЛЯРНІСТЬ ГАННА ЗДОБУЛА ЩЕ В 1990-х, І З ТИХ ПІР З УСПІХОМ ПРЕЗЕНТУЄ СВОЇ СЕРІЇ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ ТА США. ЖИВОПИСНИЙ ПРОЄКТ «ПРИЧЕТНІСТЬ», ЕКСПОНОВАНИЙ У МУЗЕЇ ІСТОРІЇ КИЄВА, ПОКАЗАНИЙ В УКРАЇНІ ВПЕРШЕ. ДЕБЮТ СЕРІЇ ВІДБУВСЯ В СІЧНІ 2019 р. В DUKLEY GALLERY (БУДВА, ЧОРНОГОРІЯ) ЗА ІНІЦІАТИВИ ГАЛЕРІСТА Й КУРАТОРА МАРАТА ГЕЛЬМАНА. ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ «ПРИЧЕТНОСТІ» ВВІЙШЛИ РОБОТИ, СТОВРЕНІ ГАННОЮ МИНУЛОРІЧ, ТА НОВІ ПОЛОТНА, ЯКІ ХУДОЖНИЦЯ ГОТУВАЛА ВПРОДОВЖ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ 2019-го.

Ганна працює на перетині кількох стилів і напрямів, немов переборюючи кожен із них. У її образотворчій палітрі впізнаються риси абстрактного експресіонізму, фовістичне дикунство й архаїчні мотиви народного малярства. Нова серія апелює до чуттєвості й виникла як відбиток спогаду про контакт мисткині з артефактами – старовинними мозаїками. Художниця свідомо уникає орнаментальності, продиктованої специфікою зображуваного матеріалу, залишаючи геометричність побудови, яка виявляється у співзвуччі з первинною архітектурною формою. Використання такого творчого методу створює ефект монументального живопису, тому «Причетність» вільно витримує сміливі експерименти з масштабом.

Криволап концентрується на кольорі. Надаючи перевагу насиченому червоному, синьому й зеленому, вона відходить від реалістичного трактування сюжету. Її фарби здаються неприродними, синтетичними, умисно перебільшеними, та в цьому й полягає завдання авторки – створити драматургічну напруженість, порушивши наш звичний стан рівноваги. В основі проєкту – оригінальна живописна техніка, що передбачає малювання короткими мазками у формі невеликих прямокутників і включенням контрастних кольорів, що віддалено нагадує пуантилістичні практики. Та лише на перший погляд Криволап звертається до найбільшого контрасту, що виникає між кольорами основної тріади – жовтим – червоним – синім, а на активність цього прояву впливає присутність у композиції білого, який пом'якшує яскравість прилеглої до нього фарби, чи чорного, що освітлює сусідню.

ГАННА КРИВОЛАП
Із серії «Причетність», 2018
Полотно, олія

«Причетність» (лат. «partiципація») Ганни можна розглядати і як художній феномен у контексті неокласичної естетики. Авторка підкреслює, що сучасні витвори мистецтва більше не реалізують видовищ. Вони звертаються до самого «акту творення», випробування глядачем глибини психологічних реакцій. Ганна визнає глядацьку домінуючу першість і продукує мистецтво, покладаючись на інтуїцію та асоціативне мислення публіки. Звертаючись до історії мистецтва, М. Квон (мистецтвознавець) бачить у партиципаторних комунікаціях народження ново-

ГАННА КРИВОЛАП
Із серії «Причетність», 2018
Полотно, олія

ГАННА КРИВОЛАП
Із серії «Причетність», 2018
Полотно, олія

Фрагмент виставки

го типу художньої аудиторії, яка «готова залишити розваги і перейти до рівноправних дискусій». Справді, фундаментальним для творчої практики Криволап є саме відкритість до діалогу й естетика єдності.

Протягом усієї історії цивілізації мозаїку використовували для передачі надважливих повідомлень. Зображували зазвичай сцени з життя богів, суспільно-політичні відносини, описуючи моральні норми відповідно до укладених стандартів. Фрагменти мозаїк

Криволап також підпорядковані архаїчному поклику, що лунає з її фарб. Отже, керуючись законами «partiципації», про які мовиться в «Причетності», архаїчне колективне мислення встановлює нерозривний зв'язок між матеріальним і духовним, людською та божественною сутністю.

Варто зауважити, що, крім «тонких матерій», авторка порушує і досить актуальну тему мозаїчності мислення, властивого сучасній людині через її хворобливу схильність до рефлексій. На прикладі фрагментів мозаїк Ганна демонструє аналітичну функцію нашої свідомості, що має на меті поєднати й упорядкувати фрагменти навколишньої дійсності в часовому розрізі: від глиняних розписаних паличок, необробленої гальки, візантійської смальти до імпресіоністських відокремлених мазків і найдрібнішої одиниці цифрового зображення – пікселя. Криволап наголошує, що в повсякденному житті ми використовуємо розум задля контролю емоцій, які, урешті-решт, захоплюють владу над ним. Уривчастість сприйняття й неохочість до аналізу також належить до згаданої мозаїчності, яка є даниною новій інформаційно-цифровій ері.

Головним елементом Криволап зображає емоційні спалахи в момент зіткнення особистості з неможливістю часу. І якщо раніше авторка намагалася відштовхнутися від колективного чуттєвого досвіду («Стрічки»), то тепер вона екстраполює персональний, який глядач приймає за власний. У «Причетності» Ганна відходить від фігуративності, фокусуючись лише на лініях. ●

ГАННА КРИВОЛАП
Із серії «Причетність», 2019
Полотно, олія

АНАТОЛІЙ КРИВОЛАП
Зимовий вечір, 2003
Полотно, олія

ПОКРОВА КРИВОЛАПІВ – ДОНІ ТА БАТЬКА

ПОДИВУ ГІДНА МИСТЕЦЬКА НЕНАСИТ-
НІСТЬ, ОБРАЗНА СТЕРИЛЬНІСТЬ, СТИХІЙ-
НА ЕЛЕГАНТНІСТЬ МІСТИЧНИХ БАРВ МА-
ЛЯРСТВА АНАТОЛІЯ КРИВОЛАПА ЯК
ВИСЛІД ВЕЛИКОЇ ДУХОВНОЇ СИЛИ КУЛЬ-
ТОВОГО МИСТЦЯ ОСТАННЬОЇ ЧВЕРТІ СТО-
ЛІТТЯ! ДО ПРИКЛАДУ: ПІСЛЯ УНІКАЛЬНИХ
РОЗПИСІВ (2014–2019) ЦЕРКВИ ПОКРОВИ
ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ, ЗДІЙСНЕНИХ РА-
ЗОМ З ЖЕРТОВНИМ МАЙСТРОМ ІКОНО-
ПИСНОГО МАЛЯРСТВА ІГОРЕМ СТУПАЧЕН-
КОМ У ПРАДАВНЬОМУ КОЗАЦЬКОМУ СЕЛІ
ЛИПІВКА МАКАРІВСЬКОГО РАЙОНУ НА КИ-
ЇВЩИНІ, НАСТУПНІ СТУПЕНІ АКТИВНОГО
ЯКІСНОГО СТВЕРДЖЕННЯ АВТОРСЬКОЇ
МИСТЕЦЬКО ЯКІСНОЇ ФОРМИ *ІНШИЙ* У
ЛИСТОПАДІ 2019 р. – РЕТРОСПЕКТИВНІ
НЕФІГУРАЦІЇ АНАТОЛІЯ КРИВОЛАПА 80-х
XX ст., УЛЮБЛЕНОЇ НИМ У МИНУЛОМУ АБ-
СТРАКЦІЇ, КОЛИ СЛОВО «АБСТРАКЦІЯ»
ОФІЦІЙНО ПРИРІВНЮВАЛОСЯ ДО СЛОВА
«БУРЖУАЗНИЙ ФОРМАЛІСТ», – ЦІ КРИВО-

ЛАПОВІ МІНІАТЮРНІ НЕФІГУРАЦІЇ ПЕРЕБУ-
ДОВНОЇ ДОБИ 80-х ЩОСУБОТИ ВПРО-
ДОВЖ ТРЬОХ ТИЖНІВ, ПОЧИНАЮЧИ ВІД
9 ЛИСТОПАДА 2019 р., МІНЯЛИСЯ ОДНА
СЕРІЯ ЗА ІНШОЮ У ЗНАНІЙ ТА ПОПУЛЯР-
НІЙ КИЇВСЬКІЙ ГАЛЕРЕЇ КАРАСЯ ПІД ДЕВІ-
ЗОМ «АРТЕ ФАКТИ», ЗАСВІДЧУЮЧИ ПРИ-
ХОВАНІЙ НАЯВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇН-
СЬКОГО МИСТЕЦТВА МИНУЛИХ 80-х рр.;
НА КОЖНІЙ З ТРЬОХ, ЗОКРЕМА ЕСТЕТИЧ-
НО ВИШУКАНІЙ МІНІВИСТАВЦІ 9 ЛИСТО-
ПАДА ПРЕЗЕНТУВАЛОСЯ 5–9 РЕТРОСПЕК-
ЦІЙ – І ЦЬОГО БУЛО ДОСТА, АБИ ВІДЧУТИ
МИСТЕЦЬКУ НЕНАСИТНІСТЬ, МАЛЯРСЬКУ
СТИХІЮ-ВОГОНЬ ДУШІ КРИВОЛАПОВОЇ,
МАТИ НАСОЛОДУ ВІД РОЗМАЇТИХ ПЕРЕ-
ЙНЯТИХ ГЛИБИННОЮ ДУМКОЮ НАПРАВ-
ДУ МАЛЯРСЬКИХ ПЕРЛИН, НАПРАВДУ ГІД-
НИХ ТОГО, АБИ СКОЛИХНУТИ НАВІТЬ ПРИ-
СПАЛУ ДУШУ ТАКОГО СОБІ НИНІШНЬОГО
ОРДИНАРНОГО ФІЛІСТЕРА ТУПУВАТОЇ КИ-
ЇВСЬКОЇ МЕРКАНТИЛЬНОЇ ДОБИ. ВИСТАВ-

АНАТОЛІЙ КРИВОЛАП
Без назви, 1985
Полотно, олія

КА «АРТЕ ФАКТ» СТАЛА РЕТРОСПЕКТИВНОЮ ДАНИНОЮ АВТОРСЬКИМ МИСТЕЦЬКИМ СПОМИНАМ ПРО МОЛОДІСТЬ, СУПРОВОДЖУВАНУ, ЯК ТОДІ КАЗАЛИ В НДР, «ВИСТАВКАМИ У ВАЛІЗАХ ДЛЯ КВАРТИР».

Криволап свідомо повернувся обличчям до пори 80-х ХХ ст. Він свідомо немовби відродив їх у споминах; він свідомо відшукав оту «історію мистецького підпільного руху» в своєму власному «мистецькому архіві»; ці призабуті 80-ті згадав, з їх, як правило, квартирними виставками; ось у галереї Карася й була показана абстракція малих геометричних композицій Криволапа, що думками, духом немовби наближені всі до себе або, навпаки, немовби шукають іншого сусідства; була оприлюднена абстракція геометризаних площин, де несподівано «спалахують» просторові кольорові вузлики, що наближені до якості холоднуватих або контрастно теплих плям, де нитками барв розтягуються по горизонталях згори донизу лінія за лінією килимові барвисті смуги; або «сплескують» сольними голосами теплі рожеві видива, спалахують тенорами червоні; це загалом був оприлюднений сплеск, клекіт, імпульс живого тіла артистичного духу, який ніколи не старіє, – зоранжоване все це було майже містичною думкою про

безкінечня відчуття *КРАСИВОГО*, – і усе це вкупі взяте, ніде ніколи раніше не показуване, виникло в галереї враз, як марево в далечі морського обрію. У моєму сприйнятті це був натяк на малярську виставу, воістину з'яву темпераментних відчуттів *того*, що є молодість, що надихуване юністю і пошуком самого себе в мистецькому *світі*. Малярські перлини Криволапа зринали одна за одною в просторі світлої Карасевої зали, зринали вони вздовж стін, не потребуючи конкретної словесної назви, як не потребує їх внутрішня сила руху чи напряду мистецької волі, бо вона стверджена у формі, композиції, структурі, вона *заявлена автором – і так має бути завше, бо вона узаконене фактом сили, буття Таланту*... І далі як продовження нашої думки про Анатолія Криволапа в першому рядку першого абзацу тексту «Подиву гідна мистецька ненаситність...» – у цьому позитиві індивідуального, напрочуд динамічного розвитку того, що талановита кураторка й авторка мистецько-критичних текстів про Анатолія Криволапа Леся Авраменко характеризує суть таланту як «барвний енергетичний заряд авторської свідомості», або-як сам Анатолій Криволап твердить: «Кожний рух кольорової плями на поверхні пережитий мною» – пережитий, за моїми спостереженнями, до артистичного трему просвітленої (за Роме-ном Ролланом: зачарованої) душі, – отож оте мис-

АНАТОЛІЙ КРИВОЛАП
Композиція на сірому тлі, 1980АНАТОЛІЙ КРИВОЛАП
Без назви, 1980-ті
Полотно, олія

тецьке *далі* не зникло, як вогник від сірника, а відбулося знову в галереї «Триптих» Савченка, – нова виставка художника, що відкрилася 7 грудня о 16-й на вул. Десятинній, чудо з чудес, лишень п'ять Krivolap painting (лишень п'ять їх!), а що вражають оті п'ять діамантового гатунку творів, як органа велич Баха, і з-поміж них *composition pianissimo* «Біло-сніжна круча» серед найчистісінного, наче Засупонівського (місця останніми роками прожиття Криволапового наподак від прадідівського їхнього Яготина) закрою «Зимова ніч» (2003). Розкіш на цій виставці кольорового «дев'ятого» Криволапівського малярського шторму серед океанського *мініпростору* – ота його розкутість кольору, стихія серед малярських стихій не запеленута в сіробуденну сором'язність полотен майстрів посереднього гатунку, яких сьогодні не бракує!

...Майже одночасно відбулися дві київські презентації знаної на Заході в багатьох країнах доньки Анатолія Ганни Криволап із серією композицій «Причетність» у жовтні 2019 р. в залах Музею історії Києва та перелічені вище малярські новації Анатолія Криволапа в галереї Карася та «Триптиху».

Нежданою, можливо навіть випадковою, але радісно настроєвою була для мене ота виставка обох – Доні та Батька, з Криволапового талановитого родо-воду, започаткованого, імовірно, думками про князів Репніних! ●

